

KIMITO

Galtarby VI

Provutgrävning av en fyndplats från förhistorisk tid.

3 - 4.7.2014

AKDG 4227:9 Li Näse (Sagalunds Museum) och Anne Kumpulainen från Kimito
under pågående utgrävning.

FM Jan Fast

SAMMANDRAG

Amatörarkeolog Hans Myhrman hittade år 1991 kvartsavslag i vägs kärningen av en skogsbilväg i Galtarby. Trots ett besök till platsen i samband med en inventering år 2011 kunde den exakta fyndplatsen inte lokaliseras.

Vid den begränsade provgrävningen av fyndplatsen Galtarby VI lokaliserades Hans Myhrmans fyndplats från år 1991. Fynden var rätt rikliga men ensidiga och bestod av enbart avslag av kvarts och porfyr. Provgävningens marknadsföring och kostnader kom från Västanfjärds byaråd rf.

Fyndområdet verkar vara mycket litet och tyder snarare på en tomtning eller en husgrund från tidig bronsålder än en strandboplats från neolitisk stenålder. På grund av ovannämnda tolkning grävdes inte fyndområdet djupare än lager 1 och stensättningen lämnades orörd i väntan på fortsatta utgrävningar. Fornlämningen ligger i skogsmiljö och enligt markägaren finns det inga planer som hotar denna.

INNEHÅLL

Pärm

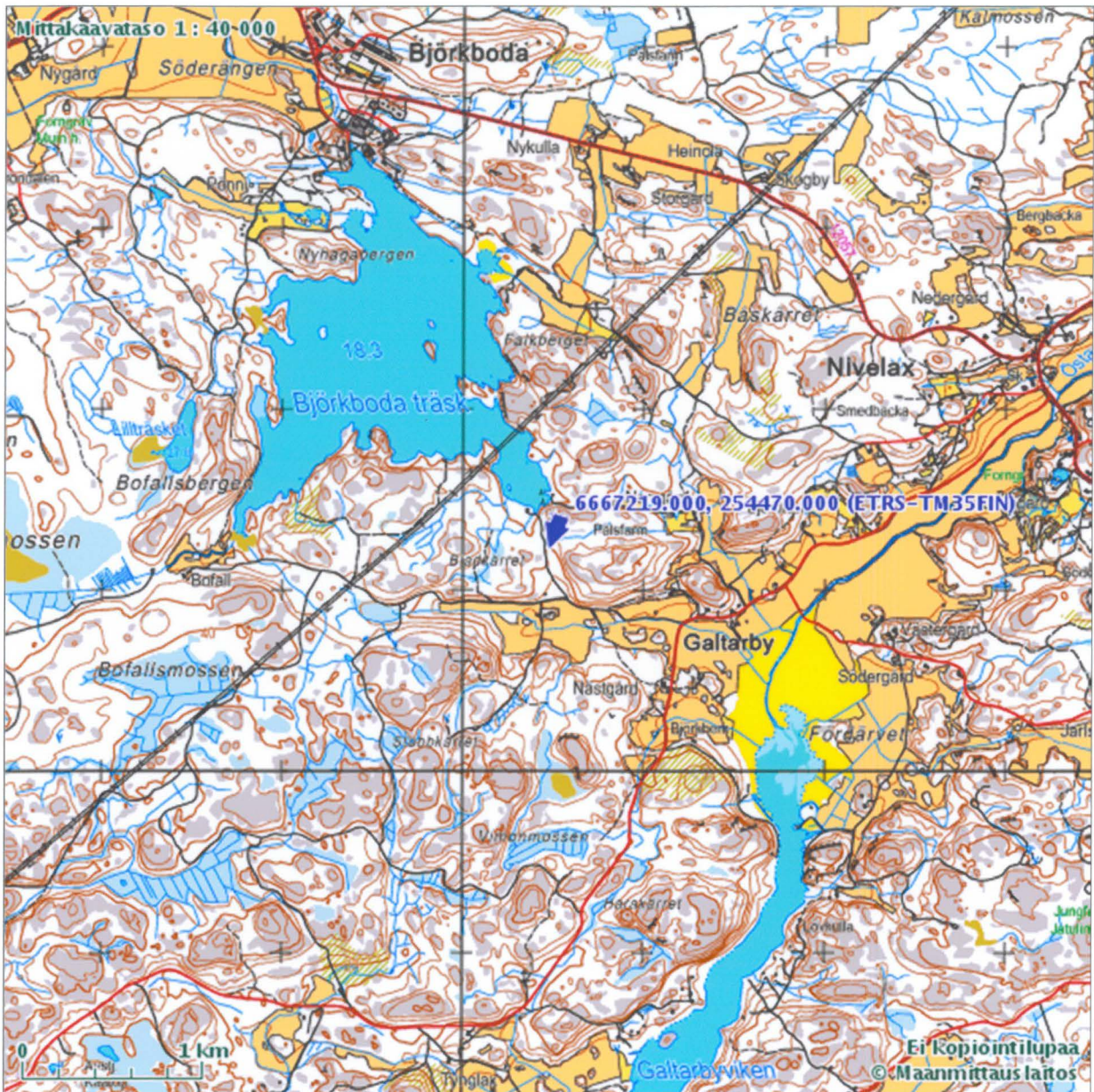
Sammandrag

Innehåll	1
Arkiv och registeruppgifter	2
Platskarta/utdrag ur grundkarta	3
1. INLEDNING	4
2. FORSKNINGSHISTORIA	5
3. BESKRIVNING AV UTGRÄVNINGSPLATSEN	5
4. UTGRÄVNINGS- OCH DOKUMENTATIONSMETODER	6
5. OBSERVATIONER OCH TOLKNINGAR	6
6. FÖREMÅLSFYND	7
7. SAMMANFATTNING	8
8. FÖRTECKNING ÖVER FOTOGRAFIER	9
9. BILDER	10
10. ÖVERSIKTSKARTA OCH NIVÅKARTOR	14 – 15

Arkiv- och registeruppgifter

Fornlämningens namn:	GALTARBY VI
Fornlämningstyp:	Förhistorisk boplatz (neolitisk stenålder eller bronsålder).
Kommun:	Kimito
Fornlämningsregisternummer:	1000019291
Inventeringsnummer:	-1
Ledare av fältarbeten:	Jan Fast, FM
Utgrävningens finansiering:	Västanfjärds byaråd
Tidpunkt för fältarbeten:	3. - 4.7.2015
Utgrävd areal:	8 kvadratmeter (4 provgropar 1x1 m och en 2x2 m).
Stad, by, lägenhet:	Kimito, Västanfjärd, Galtarby
Fastighetsbeteckning:	Östergård, RN:r 8:12 (322-527-8-12)
Markägare:	Bengt Bernhard Renfors, Galtarbyvägen 211, 25840 NIVELAX.
Grundkarta:	2012 02 VÄSTANFJÄRD
ETRS-TM35-FIN koordinater:	N: 6667219 (centrum) E: 254470 (centrum) Z: 20 m.ö.h. (ca.)
Avståndsuppgifter:	4.8 km nordost från Västanfjärd nya kyrka.
Utgrävningens fynd:	NM 40374: 1-11 Avslag av kvarts och porfyr.
Tidigare undersökningar:	2011 Inventering Esa Laukkanen (Åbo museicentral).
Tidigare fynd:	Hans Myhrmans fynd från 1991 TYA 661:1 – 3.
Utdrag ur grundkarta:	1:20 000 A4 (s. 3) Boplatsen utmärkt med blå pil på kartan.
Kartor:	Översiktskarta över provgrävningen 2014 en nivåkarta.
Digitala fotografier:	AKDG 4227:1-9 (s. 8-11).

Utdrag ur grundkarta 2012 02 VÄSTANFJÄRD (1:20 000)

Galtarby VI, den förhistoriska boplatsen utmärkt med en blå pil.

1. INLEDNING

Den förhistoriska boplatsen Galtarby VI upptäcktes av amatörarkeolog Hans Myhrman år 1991 men rapporterades först i samband med en arkeologisk inventering år 2011. Platsen besöktes detta år av arkeolog Esa Laukkanen i samband med inventeringen men inga fynd tillvaratogs och den exakta fyndplatsen för Hans Myhrmans fynd förblev oklar.

För att fastställa boplatsens bevaringstillstånd och datering och för att lokalisera 1991-års fyndplats förrättade undertecknad en mindre arkeologisk provutgrävning av området den 3 - 4.7.2014.

Provutgrävningen organiserades i form av en fältkurs i arkeologi. Som grävare fungerade amatörarkeolog Esa Suominen från amatörarkeologföreningen ANGO rf, några arkeologiintresserade ortsbor (Anne Kumpulainen och Li Näse) tillsammans med fyra arkeologie studerande från Helsingfors Universitet. Västanfjärds byaråd stod för provutgrävningens kostnader och marknadsföringen av kursen.

Som ansvarig ledare för provutgrävningen fungerade undertecknad och som forskningsassistenter arkeologie studerandena Vilma Tani och Heidi Moisio. Ett stort tack tillhör alla som deltog!

Esbo den 25.2.2015.

Jan Fast

FM

2. FORSKNINGSHISTORIA

Den förhistoriska boplatsen Galtarby VI upptäcktes av amatörarkeolog Hans Myhrman. Boplatsfynden nämns i Myhrmans anteckningar från den 10.5.91 men dessa har inte arkiverats. Myhrman nämner att han hittat kvartsavslag i diket vid vägen och i en provgrop som han grävde 2 meter från dikesrenen. Enligt honom låg platsen ca 38 meter söderut från platsen där en traktorväg norr om fyndplatsen grenar sig österut. Ovannämnda uppgifter fick arkeolog Esa Laukkanen av Myhrman själv då han frågade denna om fyndplatser i Galtarby. Myhrman prickade också ut den ungefärliga fyndplatsen på en grundkarta.

Uppgifterna pekade på att fynden gjorts på en jämn strandterass som då havsytan legat på ca 20 meters höjd legat i ett mycket skyddat läge i en vikbotten. Under provgrävningen 2014 lokaliserades 1991-års fyndplats. Boplatsens avgränsning verkar på basen av terrängobservationerna och provgrävningen nu rätt klar.

3. BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDET

Den förhistoriska boplatsen Galtarby VI ligger i Galtarby i skogsmiljö på östra sidan en stugbilväg som leder från åkerområdet Västerängen till stranden av Galtarbyviken (Björkboda träsk). Vegetationen består av högvuxen gran och tallskog. Undervegetationen består av ris och mossa. Jordmånen är mycket stenig men här och där finns områden med mjäla och lera. Under senneolitisk stenålder har boplatsen legat på fastlandet i vikbottnet av en djup havsvik.

Kimito Galtarby VI. Fyndplatsen utmärkt med en röd stjärna på östra sidan om stugbilvägen som leder från Västerängen till Galtarbyviken.

På ca två kilometers avstånd söderut från Galtarby VI ligger Misskärrs stenåldersboplats (även den ca 20 m.ö.h.) som givit fynd av kvartsavslag, brända benbitar och keramik från sen kamkeramisk tid.

I närområdet finns också andra kända fornlämningar och fyndplatser (bl.a. Farfarskärret, Farfarskärret 2 och Olofsgård).

4. UTGRÄVNINGSG- OCH DOKUMENTATIONSMETODER

Provgrävningen inleddes med att påla ut en 4 kvadratmeter stor provgrop alldeles intill stugbilvägen på dess östra sida. Senare pålades ytterligare fyra kvadratmeterstora provgropar ut.

Torvlagret grävdes med spade och murslev tills det ljusgråa urlakningslagret nåtts över hela utgrävningsområdet (nivå 0). Grävningen av urlaknings- och kulturlagret utfördes med murslev i ett 5 cm tjockt lager och i en kvadratmeter stora rutor. All grävd jord sållades genom ett finmaskigt såll. Provgrävningen av den stora provgropen avslutades efter att tecken på en stensättning eller ett väggfundament uppdagades i denna. De övriga provgroparna grävdes ända tills orörd bottensand.

Grävningen dokumenterades enbart genom digitalfotografering (eftersom inga stenar avlägsnades). Som utgrävningens fixpunkt användes en stor jordfast sten strax SW om den stora provgropen.

Efter provgrävningen täcktes provgroparna omsorgsfullt och området snyggades upp. Hörnen för provgrop 1 utmärktes med orangefärgade plaströr för att underlätta utplaceringen av ett grävningsområde i samma koordinatsystem i framtiden.

5. OBSERVATIONER OCH TOLKNINGAR

Området såg vid första anblicken ut som en traditionell havsstrandsboplats från stenåldern. Jordmånen på området befanns bestå av rätt stenig sand men ställvis finns också områden med finare sand, mjäla och lera. Endast i två av provgroparna hittades fynd (kvartsavslag och ett stort avslag av rödbrun porfyr).

Provgrop 1 (2x2 meter) placerades i det område som enligt 2011 års inventering och Hans Myhrmans anteckningar bäst lämpade sig som det område där han hittat kvartsavslag år 1991. Under det ca 10 cm tjocka torvlagret framkom ett mycket stenigt fyndlager och kvartsavslag hittades över hela provgropens område. Märkbart är att avslagsfynden började redan i torvlagrets botten (vid första spadsticket).

Vid grävning av provgropen uppdagades i dess nordvästra del en tydlig så gott som stenfri försänkning med svart sotig mullblandad jord. Försänkningen tycktes avgränsas söderut av en låg stenvall eller en stensättning som tolkades som ett möjligt väggfundament. En annan möjlighet är att försänkningen var platsen för Myhrmans provgrop år 1991 vilket är en aning motsägelsefullt då försänkningen innehöll relativt rikligt med kvartsavslag. Stensättningen grävdes inte vidare utan lämnades orörd i nivå 1 väntan på en större utgrävning. (se bild AKDG 4227:4).

Provgrop 2 (1x1m) grävdes några meter åt nordost från provgrop 1 (se karta s.). Jordmånen var även här rätt stenig. Ett stort avslag av porfyr och några små kvartsavslag hittades på närmare 20 cm:s djup i provgropen men inga andra observationer av ett kultur- eller fyndlager gjordes.

Provgrop 3 Grävdes ca 10m åt sydost från provgrop 1. Provgropen var fyndtom. Jordmånen bestod av stenblandad rätt fin sand.

Provgrop 4 (1x1m) låg ca 10 m. Söder om provgrop 1. Provgropen var fyndtom. Jordmånen bestod av fin sand som djupare ned övergick i mjäla.

Provgrop 5 (1x1m) grävdes utanför koordinatsystemet på stugbilvägens västra sida och ca 20 m nordost om provgrop 1. Provgropen var fyndtom och jordmånen på platsen bestod av stenig lera.

På basen av ovannämnda observationer kan fyndplatsen möjligen tolkas som en sorts tomtning eller husgrund där fynden inte avgränsas av strandlinjen (eller 20 meters höjdkurvan) utan snarare topografiskt på basen av terrängen. Fynden och hela områdets karaktär förde också tankarna snarare till epineolitisk tid (brons-eller tidig järnålder) än neolitisk stenålder.

Kommande utgrävningar av platsen vore ytterst önskvärda men endast ifall resurser finns att öppna ett större enhetligt utgrävningsområde som blottar hela den möjliga husgrunden eller aktivitetsytan. Fyndområdet kan sträcka sig en bit under stugbilvägen, huruvida denna del av fornlämningen skadats av vägbygget kunde inte avgöras år 2014.

Enligt markägaren hotar ingenting fornlämningen inom en förestående framtid. Markägaren ställer sig positiv till framtida undersökningar av området

6. FÖREMÅLSFYND

Provgrävningens föremålsfynd består uteslutande av rätt små avslag av kvarts. Avsaknaden av större kvartsavslag och kärnor tycks peka på att man endast reparerat redskap på platsen. Fyndet av det stora porfyraavslaget visar svaga spår av användning på en sida och kan mycket väl ha används som en kniv.

Avslag av rödbrun porfyr med eventuella svaga slitspår på vänstra sidan (NM 40374:10)

7. SAMMANFATTNING

Vid den begränsade provgrävningen av fyndplatsen Galtarby VI lokaliserades Hans Myhrmans fyndplats från år 1991. Fynden var rätt rikliga men ensidiga och bestod av enbart avslag av kvarts och porfyr.

Fyndområdet verkar vara mycket litet och tyder snarare på en tomtning eller en husgrund än en strandboplats från neolitisk stenålder. På grund av ovannämnda tolkning grävdes inte fyndområdet djupare än lager 1 och stensättningen lämnades orörd i väntan på fortsatta utgrävningar. Fornlämningen ligger i skogsmiljö och enligt markägaren finns det just nu inga planer som hotar denna.

KATALOG ÖVER FOTOGRAFIER

- AKDG 4227:1 Provgrop 1. Området före provutgrävningen. Foto fr SW.
- AKDG 4227:2 Provgrop 1. Området före avtorvningen. Foto från SW.
- AKDG 4227:3 Provgrop 1 nivå 0. Foto från SW.
- AKDG 4227:4 Provgrop 1, nivå 1. Foto från SW.
- AKDG 4227:5 Provgrop 1, nivå 1. Foto från WSW.
- AKDG 4227:6 Provgrop 1 fotograferad från S. I förgrunden provgrop 3.
- AKDG 4227:7 Galtarby VI till vänster om stugbilvägen i mitten av bilden.
Foto från N.
- AKDG 4227:8 Grävorna 2014 fr. v. Li Näse (Sagalunds Museum), Anne Kumpulainen,
stud. Annu Mikkonen, stud. Jimena Gandolfi, stud. Vilma Tani, stud. Heidi
Moisio och amatörarkeolog Esa Kukkola (Ango r.f.)
- AKDG 4227:9 Pärmbild. Li Näse (Sagalunds Museum) och Anne Kumpulainen från
Kimito under pågående utgrävning.

KIMITO Galtarby VI

Jan Fast 2014

AKDG 4227:1

Provgrop 1. Området före provutgrävningen. Foto fr SW.

AKDG 4227:2

Provgrop 1. Området före avtorvningen. Foto från SW.

KIMITO Galtarby VI

Jan Fast 2014

AKDG 4227:3

Provgrop 1 nivå 0. Foto från SW.

AKDG 4227:4

Provgrop 1, nivå 1. Foto från SW.

KIMITO Galtarby VI

Jan Fast 2014

AKDG 4227:5

Provgrop 1, nivå 1. Foto från WSW.

AKDG 4227:6

Provgrop 1 fotograferad från S. I förgrunden provgrop 3.

KIMITO Galtarby VI**Jan Fast 2014**

AKDG 4227:7

Galtarby VI till vänster om stugbilvägen i mitten av bilden. Foto från N.

AKDG 4227:8

Grävorna 2014 fr. v. Li Näse (Sagalunds Museum), Anne Kumpulainen, stud. Annu Mikkonen, stud. Jimena Gandolfi, stud. Vilma Tani, stud. Heidi Moisio och amatörarkeolog. Esa Kukkola (ANGO r.f.).